

نگاهی به وضعیت بیمه آثار هنری در کشور

نویسنده: المیره اکرمی
منبع: شهر الکترونیک همدان

بیمه آثار هنری، ضرورتی تمام‌عیار

برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور به تدریج به پایان دوره خود نزدیک می‌شود و احتمالاً به زودی باید گزارش‌هایی از میزان تحقق اهداف منتشر شود. در بخش فرهنگ، هنر و تبلیغات اسلامی برنامه سوم، بندهایی وجود دارد که در آن به مسائل اقتصادی - فرهنگی هنرمندان توجه ویژه‌ای شده، اما شواهد اولیه حاکی از آن است که به‌طور کامل محقق نشده است. بند دوازدهم از جمله این بندهاست. در این بند به مسائلی همچون استخدام هنرمندان و نویسندگان برگزیده در نهادهای دولتی، راه‌اندازی صندوق حمایت از هنرمندان و پیشکسوتان، بیمه هنرمندان و نویسندگان، بیمه آثار هنری و... پرداخته شده است.

در بسیاری از کشورهای توسعه یافته، بیمه آثار هنری موضوعی است که از چندین

اسلامی درباره بیمه آثار هنری و برنامه‌های وزارت ارشاد در این زمینه می‌گوید: "از سال گذشته مذاکراتی را با بیمه ایران، درباره بیمه آثار هنری آغاز کرده‌ایم. مکانیزم آن هم به شکل بیمه تضمین است. نمونه این نوع بیمه در برخی از بخش‌های اقتصادی اعمال می‌شود. مثلاً در بخش کشاورزی، بیمه ضمانت محصولات کشاورزی را داریم، بنابراین ما نوع بیمه تضمین محصولات فرهنگی - هنری را تعریف کردیم، به این صورت که مثلاً از آغاز تهیه و ساخت یک فیلم سینمایی، تهیه کننده فیلم بتواند از مزایای بیمه ضمانت استفاده کند.

در این شرایط بخشی از هزینه بیمه را تهیه کننده فیلم و بخش دیگر را وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تقبل می‌کند. در حوزه هنر هم، در حال تدوین مکانیزم حقوقی بیمه محصولات هنری هستیم که از طرفی با چارچوب‌های مختلفی که در حوزه هنر وجود دارد، تطبیق داشته باشد و از طرف دیگر با قوانین بیمه کشور. هم اکنون در مورد بیمه تضمینی محصولات هنری با

سال پیش به آن پرداخته شده است. در کشورهایمانند فرانسه، آلمان، ایتالیا، اسپانیا، سوئد، انگلستان و آمریکا، شرکت‌های بیمه، آثار هنری آسیب‌دیده را ترمیم کرده و پس از بیمه کردن یا به موزه باز می‌گردانند و یا آنها را در اختیار خانواده‌های صاحب آثار قرار می‌دهند. در این کشورها آثار هنری و فرهنگی تحت پوشش بیمه هستند، شرکت‌های بیمه‌ای نخستین هدف خود از بیمه آثار هنری را حفظ فرهنگ آن کشورها می‌دانند. هدف دیگر آنها این است که مالکان، اشیای با ارزش و آثار هنری را از زیان مضمون داشته و این آثار را برای نسل‌های آینده حفظ کنند.

ولی در کشور ما با وجود برخی تلاش‌ها، آنچنان‌که باید، بیمه آثار هنری جدی گرفته نشده است. شاید یکی از دلایل اصلی‌اش، این باشد که در جامعه ما به بخش‌های فرهنگی، نگاه اقتصادی نشده و مسائل اقتصادی - اجتماعی هنرمندان پی‌گیری نشده است. ابوالقاسم ایرجی، معاون طرح و برنامه‌ریزی وزارت فرهنگ و ارشاد

بیمه ایران به توافق رسیده‌ایم و این موضوع به بیمه مرکزی گزارش شده تا در شورای عالی آن به تصویب برسد. اگر این طرح تصویب شود، توسط صندوق حمایت از هنرمندان، نویسندگان و روزنامه‌نگاران، اجرایی خواهد شد.

متولی انواع بیمه در کشور، وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان مرکزی بیمه و شرکت‌های بیمه‌ای هستند، اما در این میان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز تلاش کرده تا با توجه به جایگاه و اهداف وزارتخانه در حمایت از هنرمندان، در تدوین ضوابط و مقررات مربوط به بیمه آثار هنری پی‌گیری‌های لازم را انجام دهد، اما به نظر می‌رسد که برای بیمه آثار هنری کمک و یاری نهادهای دیگر نیز ضروری است. مثلاً مجلس شورای اسلامی و یا سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی می‌توانند در این رابطه نقش ویژه‌ای داشته باشند. ابوالقاسم ایرجی در این باره می‌گوید:

”مجلس می‌تواند در حوزه قانونگذاری کمک شایانی کند. مثلاً مجلس می‌تواند با اصلاح برخی از قوانین بیمه، باعث تسهیل و تسریع بیمه آثار فرهنگی و هنری شود. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی نیز می‌تواند در زمینه تامین اعتبار نقشی موثر داشته باشد. مسلماً وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای حمایت از بخش فرهنگ و هنر، نیاز به بودجه و اعتباراتی دارد که سازمان مدیریت در این رابطه می‌تواند کمک کند. اغلب شرکت‌های بیمه‌ای هم مایل به مشارکت در بیمه آثار هنری هستند. اما با ادبیات و وضعیت این بخش آشنایی چندانی ندارند. از طرفی هزینه‌های این کار نیز زیاد است و به همین دلیل به دنبال راهکارهایی هستیم که هزینه‌ها را تا حدودی کاهش دهیم، ضمن اینکه بخشی از هزینه‌های بیمه آثار هنری را نیز وزارت ارشاد می‌پردازد.“

در کشور ما آثار هنری بسیار ارزشمندی چه به لحاظ معنوی و چه به لحاظ مادی تولید می‌شود که حاصل سال‌ها تلاش و

زحمت است. شاید خلق يك اثر هنری ماه‌ها و سال‌ها وقت و انرژی يك فرد را به خود معطوف کند، در این شرایط اگر مسوولان بتوانند موقعیتی را ایجاد کنند که حمایت‌هایی همچون بیمه از هنرمندان و آثارشان صورت گیرد، به طور یقین این امر باعث دلگرمی هنرمندان و پشتوانه‌ای برای آنها خواهد بود. همان‌طور که گفته شد مجلس شورای اسلامی می‌تواند در حوزه قانونگذاری نقشی در بیمه آثار هنری داشته باشد. جواد آری‌منش، نایب رئیس کمیسیون فرهنگی مجلس درباره بیمه آثار هنری می‌گوید:

”بیمه آثار هنری و فرهنگی از جمله

موضوعاتی است که در سال‌های اخیر مورد توجه بیشتری قرار گرفته است. این ضرورت با توجه به رونق بعضی فعالیت‌های فرهنگی و برگزاری نمایشگاه‌های آثار هنری در داخل و خارج از کشور و جابه‌جایی این آثار، بیشتر احساس می‌شود. بیمه آثار هنری و فرهنگی، ارزشمندترین نوع بیمه تلقی می‌شود و در عرصه بین‌المللی نیز امری پذیرفته شده است، اما در کشور ما آثار موزه‌ای فراوان است و قیمت این آثار نیز بالاست. به همین دلیل حق بیمه بیشتری به

آنها تعلق می‌گیرد. از سوی دیگر برای بیمه این آثار نیاز به تخصیص اعتباراتی است که در این زمینه هم کمبود داریم. بنا به همین دلایل، هنوز اغلب آثار هنری و موزه‌ها در کشور ما بیمه نیستند. اما به نظر من، موضوع حفاظت از آثار هنری به اندازه بیمه آنها مهم و ضروری است که استفاده از تجهیزات الکترونیکی و وجود پاسداران میراث هنری و فرهنگی می‌تواند کمک شایانی در جهت حفظ و نگهداری این آثار بکند.“

بیمه آثار هنری از جمله مباحث مهمی است که در حوزه قانونگذاری آنچنان که باید به آن پرداخته نشده است. حال سوال این است که آیا مجلس می‌تواند شرایط و تسهیلاتی را از منظر قانونی و قانونگذاری برای بیمه آثار هنری ایجاد کند؟ نمایندگان مجلس، این موضوع را دارای قابلیت طرح در مجلس می‌دانند؟

آری‌پور، در پاسخ به این سوال اظهار می‌دارد: ”معمولاً مجلس در مواقعی وارد عمل می‌شود که در مورد موضوعی خلاء قانونی وجود داشته باشد. طبیعی است که اگر در زمینه بیمه این آثار، مشکل، مانع یا خلاء قانونی وجود داشته باشد، مسوولان باید این مساله را در قالب يك لایحه به دولت بدهند و دولت هم این لایحه را به مجلس بیاورد تا در کمیسیون فرهنگی بررسی شده و تصویب شود.“

اما در مجموع مجلس و کمیسیون فرهنگی نگاه مثبتی نسبت به بیمه آثار هنری دارند و آماده‌اند تا خلاءهای قانونی این امر را برطرف کنند، ولی این امر در صورتی محقق می‌شود که نمایندگان دقیقاً بدانند که موانع و خلاء قانونی در کجاست تا نسبت به رفع آن اقدام کنند.“

بیمه می‌تواند آثاری مانند تابلوهای نقاشی، مجسمه‌ها، فیلم‌های سینمایی، آثار فرهنگی - هنری نفیس و گران قیمت و... را در برگیرد. البته این نوع ارقام در بیمه آتش‌سوزی تحت پوشش قرار نمی‌گیرند

و جزء استثنائات بیمه نامه محسوب می‌شوند. علت عمده آن هم مربوط به مشکلات ارزش‌گذاری این آثار است که باید به صورت کارشناسی صورت گیرد.

دردی محمد مخمی، رئیس اداره کل طرح‌های مخصوص بیمه ایران، در این باره می‌گوید: «به طور کلی از دیدگاه بیمه‌گران، برای هر ریسک خالصی که تحقق خسارت، خارج از اراده بیمه‌گذار به وجود آید، می‌توان آن را تحت پوشش بیمه قرار داد. در این بخش هم می‌توان با تشکیل تیم‌های کارشناسی ارزش‌گذاری آثار و ثبت شناسنامه‌ای آنها، انواع خطرات را تحت پوشش قرار داد، مانند آتش‌سوزی، انفجار، حوادث طبیعی (سیل، زلزله و ...) و همچنین ریسک مهم و عمده راکه خطر سرقت است، چون بیشترین نقطه توجه بیمه‌گذاران معطوف به بخش سرقت است. این تیم‌های کارشناسی ارزش‌گذاری باید توسط متولیان هر بخش مانند انجمن‌های تخصصی که مورد قبول مجموعه‌داران آثار هنری هستند، تشکیل شود. مثلاً در مورد تابلوهای نقاشی، باید توسط انجمن تخصصی این بخش ساماندهی شده و تیم‌های کارشناسی ارزش‌گذاری به صورت حرفه‌ای تشکیل شوند. برقراری و ایجاد چنین پوشش بیمه‌ای اولاً موجبات اطمینان خاطر دارندگان آثار هنری را فراهم می‌سازد و ثانیاً هنرمندان و خالق این آثار، با خلاقیت و اطمینان خاطر بیشتری به خلق آثار هنری خواهند پرداخت.»

مخمی در ادامه می‌گوید: «در بیمه ایران ما تجربه‌هایی از این دست داشته‌ایم. به عنوان مثال، ارزش‌گذاری آثار هنری مانند تابلوهای نقاشی توسط کارشناسان این حوزه صورت گرفته و کارشناسان شرکت بیمه ایران نیز آن را تایید نمودند و مشخصات کامل بیمه‌نامه آثار صادر شد. این نوع آثار به ویژه در موزه‌ها و نمایشگاه‌ها، تحت پوشش قرار می‌گیرند. در این موارد، باید هدف

شرکت‌های بیمه‌ای این باشد که در این حوزه گشایشی را ایجاد نموده و نیاز متقاضیان را برطرف کنند، بنابراین نمی‌توان گفت که این نوع آثار از استثنائات بیمه‌نامه آتش‌سوزی است و مشمول بیمه نمی‌شود. خوشبختانه این نوع ذهنیت حداقل در شرکت بیمه ایران وجود ندارد و ما بنا را بر این گذاشته‌ایم که هر نوع تهدید و مخاطره‌ای راکه موجب نگرانی بیمه‌گذاران می‌شود، براساس اصول و تکنیک‌های متعارف در بیمه تعمیم دهیم. بیمه ایران برای تحقق بیمه آثار هنری طرح‌ها و برنامه‌هایی نیز دارد. این شرکت در نظر دارد که پس از کسب تجربیات موردی، مجموعه آثار هنری شامل تابلوهای نقاشی، مجسمه‌ها و... را تحت پوشش بیمه‌ای قرار دهد.

دردی محمد مخمی در این باره اظهار

می‌دارد: «ارائه نظرات فنی دارندگان آثار هنری، ما را در حصول نتیجه بهتر یاری خواهد داد. هنرمندان و دارندگان این نوع آثار چه دولتی و چه خصوصی می‌توانند با اداره کل طرح‌های مخصوص بیمه ایران، ارتباط برقرار کنند تا زمینه تعامل و همفکری در جهت ایجاد بیمه‌نامه‌های کارا و موثر فراهم شود». حال سوال این است که بیمه آثار هنری با چه ساز و کاری و به چه صورتی باید صادر شود تا نتیجه بهتری را در پی داشته باشد؟

عبدالله آستین، رئیس گروه پژوهشی بیمه‌های اموال و مسوول پژوهش‌کننده بیمه مرکزی در این خصوص می‌گوید: «به طور کلی برای بیمه آثار هنری، بیمه‌نامه براساس ارزش توافق شده صادر می‌شود، به این نوع بیمه‌نامه‌ها، بیمه‌نامه‌های ارزشی (valued policy) گفته می‌شود. نحوه عمل آن هم به این صورت است که بیمه‌گذار ارزش مورد بیمه را از طریق تکمیل فرم پیشنهاد بیمه، به بیمه‌گر می‌دهد، سپس بیمه‌گر به ارزیابی اطلاعات ارائه شده پرداخته و در صورت لزوم، از نظرات مشورتی متخصصان مربوطه استفاده می‌کند. در نهایت در صورتی که بیمه‌گر ریسک را بپذیرد، نرخ حق بیمه را به بیمه‌گذار اعلام می‌کند که در واقع همان قیمت پوشش بیمه‌ای است و در صورت موافقت بیمه‌گذار و پرداخت حق بیمه، بیمه‌نامه صادر می‌شود.

از جمله شرایطی که به شکل استاندارد در این نوع بیمه‌نامه‌ها وجود دارد، مکانی است که در آن اثر هنری نگهداری می‌شود. در این حالت معمولاً شرط می‌شود که هرگونه جابه‌جایی مورد بیمه با اطلاع و موافقت بیمه‌گر باشد.»

عبدالله آستین معتقد است اگر پی‌گیری بیمه آثار هنری از طریق انجمن‌ها یا گروه‌های صنفی حرفه‌ای که در زمینه هنر فعالیت می‌کنند، صورت گیرد، مشکلاتی که در این باره وجود دارد، سریع‌تر و آسان‌تر حل خواهد شد. وی می‌گوید: «عمده

نشریه بیمه و بیمه‌نامه

در پایاپای هنر فصلی

منتشر می‌شود

www.idm.co.ir

تهران

صندوق پستی

۱۵۸۷۵/۸۶۷۸

info@idm.co.ir

جهت اشتراک

به سایت اینترنتی

مجله مراجعه نمایید.

مشکلات در این زمینه به دخالت بیش از حد دولت چه در صنعت بیمه و چه درباره مسائل هنری برمی‌گردد. در صورتی که دخالت دولت حذف یا کاهش یابد، بیمه‌گران به عنوان افرادی که به دنبال کسب سود نیستند و هنرمندان به عنوان کسانی که خواستار حفظ منافع خود هستند، می‌توانند به راحتی به توافق رسیده و مشکلات موجود برطرف شود.

اما تاکنون بیمه فقط آن دسته از آثار هنری را که برای شرکت در نمایشگاه و یا به دلایل دیگر از کشور خارج شده‌اند، در برگرفته و شامل دیگر آثار فرهنگی - هنری نشده است. حال سوال این است که بیمه نبودن آثار هنری، تاکنون چه تبعات و پیامدهایی داشته است؟ مصطفی شایسته، تهیه کننده سینما در این خصوص می‌گوید: "کارگردانان و تهیه‌کنندگانی در سینما بودند که اگر در این عرصه باقی می‌ماندند و از آنها حمایت می‌شد، می‌توانستند مولد آثار سینمایی قوی و خوبی باشند، اما آنها از این عرصه خارج شدند، این در حالی است که اگر تفکر بیمه بودن آثار سینمایی، از قبل وجود داشت و رعایت می‌شد، شاید هنرمندان به همین سادگی از گردونه تولید خارج نمی‌شدند، البته اگر از همین امروز هم مسوولان به فکر بیافتند و بودجه مربوط به تامین بیمه آثار سینمایی را تامین کنند، دیر نیست.

فقط نقطه ضعفی که در مرحله اجرا و تصویب اینگونه طرح‌ها به وجود می‌آید، این است که این طرح‌ها تحت تاثیر سلیقه‌های شخصی قرار می‌گیرد، در این حالت ممکن است به جای اینکه این قانون موبه‌مو اجرا شده و موجب قوت بخشیدن به آثار سینمایی و هنرمندان شود، براساس سلیقه تصمیم‌گیرنده، تغییر جهت داده و فقط شامل حال افرادی شود که مورد نظر تصمیم‌گیرنده هستند و با وجود انطباق با آیین‌نامه، شامل عموم سینماگران

نشود". پژمان رحیمی‌زاده، تصویرگر، کتاب کودک و نوجوان نیز درباره پیامدهای بیمه نبودن آثار هنری می‌گوید: "تعدادی آثار تصویرگری در انبار کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، نگهداری می‌شد که آثار تصویرگری دهه‌های ۴۰ و ۵۰ را در بر می‌گرفت، متأسفانه یکی از لوله‌های آب این انبار، دچار نشست شد و به بعضی از

آثار آسیب وارد شد و این در حالی بود که هیچ کدام از این آثار، بیمه‌ای نداشتند. نکته دیگری که به اندازه بیمه حائز اهمیت است، قانون کپی رایب است، چون در جامعه ما قانون کپی رایب وجود ندارد، تصویرگر کارش را به ناشر می‌فروشد و او می‌تواند به کرات اثر را چاپ کند و تصویرگر دیگر اختیاری نسبت به اثر خود ندارد. برخی از هنرمندان تجارب تلخی از صدمه رسیدن به آثارشان و بیمه نبودن آنها دارند. منصوره حسینی، نقاش نامدار معاصر، در این باره اظهار می‌دارد: "برای شرکت در نمایشگاهی، سی‌ودو تابلوی نقاشی را به آنجا ارسال کردم، اما در بازگشت، یکی از تابلوها مفقود شده بود، قرار بر این شد که گرامتی بابت این امر پرداخت شود اما چون آن تابلو بیمه نبود، اهمیت چندانی به این موضوع داده نشد و من هم گرامتی دریافت نکردم. با این موضوع طوری برخورد شد که گویی هیچ اتفاقی نیافتاده در صورتی که تابلویی حاصل ماه‌ها تلاش و زحمت، به راحتی مفقود شده بود."

اما اگر روزی در کشور ما آثار هنری بیمه شوند، چه پیامدهای مثبتی برای جامعه هنری در پی خواهد داشت؟ مصطفی شایسته در پاسخ به این سوال می‌گوید: "بیمه‌شدن آثار هنری، هنرمندان را امیدوارتر کرده و عرصه خلاقیت را برای آنها می‌گشاید. اگر آثار سینمایی بیمه داشته باشند، تهیه‌کنندگان و کارگردانان، دیگر توجه صرف به گیشه و پایین آوردن سطح کیفی فیلم‌ها، نخواهند داشت، زیرا اگر یک فیلم با شکست هم مواجه شود، مرجعی وجود دارد که از آن حمایت کند. البته شاید در مراحل اولیه این مکانیزم نتیجه‌ای نداشته باشد، ولی تکرار و تمرین آن باعث می‌شود که مسیرش را پیدا کند.

از سوی دیگر در کشور، دولت حمایت بیمه‌گونه‌ای را از بخش‌ها و صنوف دیگر انجام می‌دهد، به عنوان مثال بحث مربوط به نرخ تضمینی خرید محصولات کشاورزی

اهل هنر را بیشتر می‌کند، اما من فکر می‌کنم این توقع که در شرایط اقتصادی فعلی تمام آثار هنری در فاصله‌ای کوتاه بیمه شوند، تقاضای سنگین و بزرگی است. در شرایطی که تابلوی فلان نقاش خارجی، ۱۲۰ میلیون دلار قیمت‌گذاری شده ولی تابلوی یک نقاش ایرانی که شهرت جهانی هم دارد، ۴ میلیون دلار قیمت‌گذاری می‌شود و زمانی که چنین اختلاف قیمتی بر سر هنر وجود دارد، تقاضای بیمه آثار هنری چندان واقع بینانه و ملموس به نظر نمی‌رسد. این در حالی است که خود هنرمند نیز چندان ارج و بهایی ندارد.

پژمان رحیمی‌زاده نیز در این خصوص می‌گوید: «به طور حتم بیمه شدن آثار هنری، امتیازاتی را برای هنرمندان در پی خواهد داشت، اما بیمه شدن آثار هنری شرایط ویژه‌ای را می‌طلبد. قیمت‌گذاری آثار با ضوابط بیمه، بسیار مهم است. مشخص شدن شرایط پرداخت بیمه به صاحب اثر و از همه مهم‌تر اعمال قانون کپی رایت هم باید مورد توجه قرار گیرد. از سوی دیگر برای بیمه شدن یک اثر هنری، هنرمند باید سالانه مبلغی را پرداخت کند. حال در شرایطی که وضعیت اقتصادی اکثر هنرمندان، نامطلوب است، یک هنرمند چگونه و از چه طریقی باید این پول را تهیه کرده و برای بیمه‌اش پردازد؟»

به گفته ابوالقاسم ایرجی، تلاش وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی این است که تمام آثار فرهنگی - هنری بیمه شوند، اما این کار به تدریج صورت خواهد گرفت و در مقاطع زمانی پیوسته، آثار هنری مختلف بیمه خواهند شد. متولیان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی امیدوار هستند که این کار تا پایان سال جاری محقق شده و هنرمندان و دارندگان محصولات و آثار هنری و فرهنگی بتوانند از مزایای بیمه مورد نظر بهره‌مند شوند.

از همین دسته است. فرض کنید در منطقه گلستان، کشاورزان به دلایلی از جمله نیاز بازار، علاقه‌مند باشند که زمین‌های خود را به زیر کشت محصولات مورد درخواست بازار ببرند، مثل صیفی‌جات و... اما دولت بنا به سیاست‌های کلان و درازمدت و برای بی‌نیازی کشور از وارد کردن پنبه، از کشاورزان آن منطقه بخواهد که همچنان به کشت پنبه ادامه دهند، در مقابل تضمین کند که تحت هر عنوان محصول پنبه‌کشاورزان را با قیمت مناسب مورد نظر آنها خریداری کند. این نرخ تضمینی برای محصولات کشاورزی، شکل بیمه‌گونه‌ای است که می‌توانیم برای آثار سینمایی نیز داشته باشیم، یعنی دولت به تهیه‌کننده سفارش ساخت فیلم‌هایی با محتوای فرهنگی قوی‌تر و پرمایه‌تری را بدهد و فیلمساز هم این تضمین را داشته باشد که اگر از فیلم، استقبال نشد، دولت کل هزینه‌ها را تامین کرده و دستمزدی را هم به تهیه‌کننده به خاطر تلاش‌ها و زحماتش پرداخت خواهد کرد.

منصوره حسینی نیز معتقد است که بیمه بودن آثار هنری می‌تواند پیامدهای بسیار ارزشمند و مثبتی برای جامعه هنری داشته باشد. او می‌گوید: «سال‌ها پیش قرار شد، وزارت فرهنگ و هنر سابق، تابلوهایی را از آتلیه من برای شرکت در یک نمایشگاه به آمریکا ارسال کند. پیش از بسته‌بندی تابلوها در محل آتلیه، بیمه‌گذار، تابلوها را بیمه کرده، سپس بسته‌بندی و فرستاده شد. بعد از بازگشت تابلوها، زیرنظر بیمه‌گذار بسته‌بندی‌ها باز شد، اما قسمت کوچکی از رنگ متن یکی از تابلوها آسیب‌دیده بود. بیمه‌گذاران که خود از کارشناسان فرهنگ و هنر بودند، گفتند بهای سنگینی بابت بیمه آثار پرداخت شده، یا باید قیمت تابلو به هنرمند پرداخت شود، یا اینکه کارشناس خسارت را تعیین کند. بعد از طی این مراحل خسارت تابلو تمام و کمال پرداخت شد. به این ترتیب مسلماً وجود حمایتی مانند بیمه آثار هنری از سوی دولت، دلگرمی